

Levensverhaal Alexander Dudycz. Pools militair, bevrijder van Bavel en na de oorlog in ons dorp blijven wonen zoals vele Poolse militairen en een gezin gesticht. Voorgedragen door dochter Annie Dudycz.

Mijn vader, Aleksander Dudycz, werd op 15 december 1919 geboren in het oosten van Polen in het dorp Horucko. De plaats heet nu Hirske en ligt in Oekraïne, zo'n 50 km ten zuiden van Lviv, voorheen Lwow, nog eerder Lemberg geheten. De naamsveranderingen zijn de stille getuigen van het door oorlogsgeweld geteisterde gebied.

Hij groeide op als jongste in een boerengezin met zes kinderen. We weten weinig van hen, want hij sprak er nooit over. Toen de Russen op 17 september 1939 Polen binnenvielen waren zijn ouders al gestorven. Zijn oudste zus Anna zorgde voor het gezin. In de regio werden zo'n 300.000 mensen gevangen genomen, op de trein gezet (60 tot 70 mensen per wagon) en naar concentratiekampen in Siberië gedeporteerd. Mijn vader moest er hout hakken in het bos. De omstandigheden waren erbarmelijk, er was nauwelijks te eten en veel mensen stierven van uitputting of honger.

In 1942 nadat de Russen de kant van de geallieerden hadden gekozen, werd een deel van de gevangen vrijgelaten, waaronder mijn vader. Er volgde een lange barre tocht, deels per trein, deels te voet via Kazachstan, Oezbekistan, Turkmenistan naar Perzië (Iran) waar hij een soldatenpaspoort kreeg in het leger van generaal Anders. Via Irak werd de tocht vervolgd naar Palestina en vervolgens ging hij per boot om Afrika heen naar Engeland.

In 1943 werd hij in Schotland ingedeeld bij de Eerste Poolse Pantserdivisie van generaal Maczek. In eerste instantie moest de divisie de kust verdedigen tegen een invasie van de Duitsers, later werd ze overgeplaatst naar Zuid-Engeland waar de eenheid voorbereid werd op de invasie in Normandië. Eind juli 1944 landde de divisie in Arromanches en werd toegevoegd aan het Canadese Eerste Leger. In Normandië op de Mont Ormel, werd in augustus een van de beslissende veldslagen van de Tweede Wereldoorlog gevoerd: de slag om de zak van Falaise-Chambois.

De Duitsers waren in dit gehele gebied omsingeld door geallieerden, alleen bij de Mont Ormel, was een opening met een breedte van zes kilometer, waardoor ze nog konden ontsnappen. De soldaten van generaal Maczek moesten deze ontsnappingsroute dichtten. Hevige Duitse weerstand zorgde voor heftige verliezen en leidde ertoe dat ze 48 uur afgesloten raakten van de andere troepen en van drie kanten werden aangevallen. Munitie en proviand raakten op, doden en gewonden konden niet meer afgevoerd worden. De weg lag bezaaid met karren, militair materieel en lijken van mensen en paarden. En dat in de brandende zon. Het was de hel op aarde. Elk jaar rond D-day kwam de gebeurtenis bij mijn vader naar boven. Het tekende hem dat hij het te doen had met de vele jonge Duitse soldaten, soms 15 of 16 jaar oud, die er gevangen genomen werden en om hun moeder schreeuwden. Vanuit zijn optiek waren ook zij slachtoffers.

Toen op 21 augustus de slag gewonnen was, stond het leger binnen enkele dagen dagen in Parijs, daarna werden België en het zuiden van Nederland bevrijd. Na de

bevrijding van Breda kwam de opmars tot stilstand. Mijn vader werd ingekwartierd bij de familie Halters op de Seminarieweg in Bavel. Hij leerde er mijn moeder, Riet van Dongen, kennen, die in dezelfde straat een paar huizen verderop woonde.

In het voorjaar van 1945 werd de bevrijdingsopmars vervolgd tot in Wilhelmshaven waar op 5 mei de Duitsers capituleerden. Kort daarna werd duidelijk dat terugkeren naar waar hij vandaan kwam niet mogelijk was, omdat middels het verdrag van Jalta de grenzen van Polen gewijzigd werden: het oostelijk deel van Polen, waar hij gewoond had, werd deel van de USSR. De Polen hadden gestreden onder de leuze 'Voor uw en onze vrijheid', maar de werkelijkheid bleek anders.

De divisie bleef tot 1947 in Noord-Duitsland voor de bezetting, daarna werden de soldaten gedemobiliseerd. Mijn vader keerde terug naar Bavel, trouwde met mijn moeder en samen met haar bouwde hij hier een nieuw bestaan op. Zij kregen vijf kinderen: Annie, Michiel, Hans, Saskia en Karly-Anne.

Van zijn familie in Polen heeft hij nooit meer iets gehoord. Hij stierf op 4 januari 1977 op zevenenvijftig jarige leeftijd en ligt hier op het kerkhof tegenover ons, begraven.

In zijn hart is hij altijd een Pool gebleven.